

же заводів. Умовою такого податкового кредитування має бути інвестиційна спрямованість цих фінансових ресурсів.

У разі впровадження податкових стимулів п. 2.2.–2.3. (можливо, й інших їх різновидів) система податкового кредитування існуватиме і приносить фінансовий ефект в Україні не тільки в теорії, а і на практиці.

3. Як третій крок на шляху розвитку промислового суднобудування України в системі зовнішньої торгівлі можна розглядати **впровадження різних форм і методів кредитної державної підтримки** заводів промислового суднобудування:

1. Звіт про конкурентоспроможність України 2009, 2010 [Електронний ресурс] // Фонд «Ефективне Управління». – Режим доступу : www.feg.org.ua – Назва з екрана.
2. Ротанов Г. Н. Государственная поддержка развития высокотехнологического судостроения в Украине / Г. Н. Ротанов // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление». – 2009. – Т. 22 (61). – С. 319–326.
3. Державна служба статистики України (офіційний сайт)

3.1. Державні гарантії банкам. Такий захід дасть змогу суднобудівним заводам вести переговори із замовниками про етапне проектне фінансування і знизить високу вартість кредитів комерційних банків та недовіру замовників через ризики неплатежів суднобудівникам (непряма форма).

3.2. Система компенсації державою відсотків за кредитами для заводів промислового суднобудування (Китай, Південна Корея). Такий захід знизить високу вартість позик комерційних банків для суднобудівників.

- [Електронний документ] – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.
4. Стратегічний вибір щодо прискорення та підтримки зростання в Україні // Меморандум з економічного розвитку. – Документ Світового банку. – 31.08.2010. – С.114–119.
 5. Проект Концепції Закону України «Про державну підтримку суднобудування» [Електронний документ] // Пропозиції Асоціації суднобудівників України «Укрсудпром». – 2009. – Режим доступу : www.ukrsudo.kiev.ua. – Назва з екрана.

S. Glushchenko

DEVELOPMENT EXPORT BUSINESS-SECTORS ECONOMICS OF UKRAINE (for examples commercial shipbuilding)

The article is devoted problems and made proposals for development export business-sectors of the economy to improve competitiveness of Ukraine in the international dimension.

Keywords: export, shipbuilding, competitiveness.

УДК 336.71

Зарицька І. А.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ МОДЕЛІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Досліджено еволюцію становлення національної банківської системи України. Проаналізовано характер впливу екзогенних та ендогенних чинників конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи. Визначено основні передумови фінансової кризи в Україні 2008–2010 рр. Проведено стрес-тестування банківської системи та визначено проблеми й перспективи її функціонування. Запропоновано концептуальні засади підвищення конкурентоспроможності національної банківської системи.

Ключові слова: національна банківська система, конкурентоспроможність банківської системи, банківська криза, конкурентна модель банківської системи України.

Необхідність забезпечення економічного суверенітету та фінансової безпеки економіки передбачають наявність високого рівня конкурентоспроможності національної банківської

системи як імперативу ефективного функціонування народного господарства. Адже від конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи напряму залежить розвиток вітчизняного виробництва, зокрема обробних та високотехнологічних галузей промисловості, а також сільського господарства, особливо стосовно розв'язання проблеми оновлення застарілих основних фондів. Разом із тим, від рівня конкурентоздатності банківської системи, зокрема розвитку споживчого та іпотечного кредитування, залежить також і доброту громадян. Окрім того, розвиток банківської системи сприятиме залученню коштів у легальний обіг як коштів населення, так і підприємств. З огляду на це конкурентоспроможність банківської системи є одним із ключових механізмів підвищення конкурентоздатності національної економіки України.

Серед наукових праць, у яких досліджуються теоретичні та практичні питання функціонування вітчизняної банківської системи, необхідно виділити роботи таких науковців, як О. Білорус, В. Геєць, В. Козюк, Т. Ковальчук, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, О. Мозговий, Т. Мусієць, М. Прохорова. Однак у науковій літературі на сьогодні недостатньо повно розкрито особливості сучас-

ного етапу функціонування вітчизняної банківської системи. Крім того, актуальною залишається проблема теоретичного обґрунтування механізмів забезпечення конкурентоспроможності національної банківської системи з урахуванням тенденцій функціонування глобального та регіонального європейського фінансових секторів.

Національна банківська система України пройшла складний шлях свого становлення від командно-адміністративної форми організації до ринкової та досягла позитивних результатів у своєму розвитку. Із здобуттям Україною незалежності розпочалась розбудова національної банківської системи, що характеризувалася стихійним характером формування, низькою активністю НБУ, відсутністю національної валюти та чіткого законодавства (табл. 1).

1996–2000 рр. характеризувалися посиленням регулятивної ролі НБУ у формуванні банківського середовища та організації національної банківської системи. Для цього етапу характерними були стабілізація банківської системи та підвищення показників її капіталізації, а також розширення банківської діяльності з подоланням наслідків кризи 1998 р. У 2001–2003 рр. кількісні та якісні параметри вітчизняної банків-

Таблиця 1. Основні етапи розбудови національної банківської системи України

Етап	Політика НБУ	Економічні показники діяльності БС
1992–1997 рр. Зростання кількісних параметрів банківської системи, що характеризується низьким рівнем регулювання та втручанням держави у формування БС. Активізація регулювання національної банківської системи і часткова стабілізація системи з 1996 р., а також збільшення обсягів її капіталізації	Низькі вимоги до формування капіталу банків; поступлива ліцензійна політика. Посилення регулятивних вимог у сфері ліцензування, контролю за ризиками на підставі дотримання банками економічних нормативів, активізація процесів ліквідації банків.	Кількість банків: 133–230–229–227 Активи: 000–21 429 тис. грн Капітал: 1580–3156–3971 тис. грн Зобов'язання: н.д. – 16 586 тис. грн Фінансовий результат: 1134–1076–1114 тис. грн
1998–2003 рр. Розширення активності в межах банківської системи в умовах подолання фінансової кризи (1998 р.) Кількісне та якісне зростання БС України	Посилення вимог до ліцензування банків; введення обов'язкового резервування під активні операції банків. Посилення вимог НБУ до мінімального розміру статутного капіталу банків; переорієнтація на банківський нагляд на основі контролю за ризиками за методикою Базель I	Кількість банків: 214–195–189–157 Активи: 21429–36977 тис. грн – 47204 – 105539 млн грн Капітал: 4828–6450 тис. грн. – 7854–12882 млн грн Зобов'язання: 16586–30530 тис. грн – 39295 – 87352 млн грн Фінансовий результат: 449–(-30)–530–827 млн грн
2004–2007 рр. Період активного зростання усіх економічних показників розвитку БС, збільшення кількості банківських послуг та поліпшення їх якості; диференціація діяльності; часткове укрупнення та централізація капіталу; активна присутність іноземного капіталу	Подальше посилення вимог НБУ до мінімального розміру статутного капіталу банків; поступова лібералізація умов функціонування транскордонного капіталу, розробка програми впровадження Базель II	Кількість банків: 157–193 Активи: 105539–316966,29 млн грн Капітал: 12882–70781,036 млн грн Зобов'язання: 87352–273547,39 млн грн Фінансовий результат: 827–2110,933 млн грн

Кінець таблиці 1

Етап	Політика НБУ	Економічні показники діяльності БС
2008–2010 рр. Дестабілізація вітчизняної банківської системи, криза банківської системи України.	Активна участь НБУ у рекапіталізації вітчизняної банківської системи, посилення нагляду за банківськими інститутами та посилення вимог НБУ до мінімального розміру статутного капіталу банків. Значна асиметрія інформації у банківському секторі та непрозорість дій НБУ стали значними чинниками «банківської паніки» в умовах банківської кризи.	Кількість банків: 193–182 Активи: 561133,2–841176,27 млн грн Капітал: 70781,036–146286,908 млн грн Зобов'язання: 496094,4–726503,16 млн грн Фінансовий результат: 2110,933 – (-4286,713) млн грн

Джерело: складено автором на основі [2, 3, 5].

ської системи покращились, що надалі сприяло збільшенню інтересу транснаціонального банківського капіталу та активізувало його прихід на вітчизняний ринок у 2005–2008 рр. Така ситуація остаточно закріпила переважання впливу екзогенних чинників на конкурентоспроможність національної банківської системи України та визначила подальші умови і характер її функціонування.

Аналіз розвитку національної банківської системи України останні 5 років, які передували кризі, засвідчив, що вони стали визначними для її розбудови. Про це свідчать показники динаміки, що характеризуються майже подвійним зростанням основних економічних показників розвитку вітчизняної банківської системи, зокрема в цей період середньорічне зростання активів становило 187 %, капіталу – 197 %, зобов'язань – 199 %, фінансового результату – 255 % [2].

Разом із тим, характерним для вітчизняної банківської системи є значне відставання за більшістю функціональних показників конкурентоспроможності національної банківської системи від їх рівня у розвинених країнах членах ЄС. Серед основних чинників, що стримують формування конкурентної банківської системи, найбільш вагомими є: низька капіталізація (у два рази нижча, ніж у Франції чи Німеччині) та концентрація вітчизняної банківської системи, короткостроковий характер депозитної бази банків (77,83 % депозитів є депозитами на вимогу або строком до одного року), що зумовлює короткостроковість банківських активів та високу вартість кредитів (16–18 %), а також значні обсяги зовнішніх позик банків, що на початок 2010 р. становили 32,3 % від валового зовнішнього боргу України, значна частка «доларизованого» кредитування (60 % усіх банківських позик), низька продуктивність праці в галузі (в 6 разів нижча за середній рівень країн-членів Євросоюзу), нерозвиненість внутрішнього ринку акумуляції коштів, коли обсяги кредитування більше, ніж удвічі перевищують депозити банківської системи, а також низька здатність банківської системи

перетворювати акумульовані кошти на інвестиційний капітал (частка банківських активів до ВВП (96 %) втричі нижча, ніж у країнах-членах Євросоюзу) [2; 3; 5; 10; 11].

Натомість, частка валютного кредитування (% до ВВП) є практично аналогічною і в Україні (39,6 %), і в ЄС (40,2 %), що у вітчизняних реаліях негативно впливає на стійкість банківської системи, оскільки в умовах значного дефіциту платіжного балансу та девальвації національної грошової одиниці валютне кредитування посилює валютні дисбаланси. Отже, враховуючи зазначене, вітчизняна національна банківська система з точки зору її функціональної конкурентоспроможності може конкурувати з розвиненими країнами ЄС лише щодо номінального виконання показників ліквідності та нормативів адекватності регулятивного капіталу, що вищі за середньоєвропейські. Проте конкурентна перевага в цих сегментах засвідчує в першу чергу недоліки корпоративного управління та нездатність менеджменту адекватно розподіляти ризики й вигідно розмішувати активи банків, що, відповідно, позначилося на неефективному використанні активів системи та її низькій продуктивності. Зокрема, вітчизняна банківська система продемонструвала не лише негативний фінансовий результат у 2009 році, а й від'ємні значення за показниками рентабельності активів та власного капіталу, що не характерно навіть для країн ЦЄ, які теж сильно постраждали внаслідок глобальної фінансової кризи.

Серед основних передумов фінансово-економічної кризи в Україні 2008–2010 рр. найбільш важливі: погіршення кон'юнктури на міжнародних товарних ринках, а відтак й виробництва, наслідком чого стало зменшення надходжень валюти до країни; звуження доступу вітчизняних банків та підприємств до міжнародних фінансових ринків, що сприяло посиленню ризику ліквідності для нашої банківської системи; різке зниження активності іноземних інвесторів (до повного згортання бізнес-проектів в Україні), зокрема, відтік коштів нерезидентів спричинив

обвал фондового ринку (індекс ПФТС знизився з 1800 пунктів у листопаді 2007 р. до 200 пунктів у березні 2009 р.) [3]. Таким чином, детермінантами фінансово-економічної кризи в Україні стали так звані шоки, що вплинули на національну економіку через основні чотири канали (фондовий, зовнішньоторговельний, борговий та банківський).

Однак криза у вітчизняній банківській системі та її подальше поширення в системі народного господарства здебільшого викликані внутрішніми передумовами та мають власні специфічні особливості прояву. Серед найбільш значних факторів поширення кризових явищ в економіці України провідного значення набувають суто внутрішні тенденції розвитку національної економіки, зокрема: висока експортна спеціалізація на невеликій кількості товарних груп (насамперед – сировинного характеру за значної частки товарів із високим рівнем доданої вартості в імпорті) та нерозвинений внутрішній ринок обумовили хронічне нарощування дефіциту торговельного балансу, високу залежність економіки України від кон'юнктури світових ринків і курсових коливань; нераціональна структура державних видатків, що передбачала значні витрати на соціальні програми, які сприяло розширенню платоспроможного попиту; надмірна частка споживання та недостатні обсяги нагромадження в умовах нерозвиненості внутрішнього ринку, що призвело до необхідності покриття надлишку внутрішнього попиту за рахунок випереджального зростання імпорту (або інфляції), а відтак – стабільного погіршення сальдо зовнішньої торгівлі та ризиків валютної дестабілізації; інституційна нерозвиненість фінансової системи й вузькість механізмів рефінансування банківської системи, що обумовило надмірну вартість фінансових ресурсів усередині країни та, за стрімкого зростання попиту на кредитні ресурси, активний вихід комерційних банків на зовнішні ринки позик. При цьому використання споживчих кредитів зосередилося насамперед на придбанні товарів імпортного асортименту й у найбільш прибуткових і відповідно найбільш ризикованих сегментах кредитного ринку (іпотечному та споживчому).

До значущих специфічних рис, що посилюють проблеми у фінансово-кредитній системі України, варто віднести: високий рівень зовнішньої вразливості економіки, що спричинило розгортання системної кризи ліквідності на грошово-кредитному ринку та зростання вартості й утруднення отримання зовнішніх позик за гострої потреби у рефінансуванні кредитів попередніх періодів. Так, негативне значення чистих зовнішніх активів банківської системи України за останні 4 роки зросло в 13 разів – з 12,2 млрд

грн у 2005 р. до 163,7 млрд грн у першому кварталі 2009 р.; відтік капіталу з країни, пов'язаний з кризовими явищами на світових фондових ринках (зокрема, наростання негативних очікувань), що сприяло підвищенню попиту на іноземну валюту та девальвації української національної валюти; відсутність розвиненого та диверсифікованого внутрішнього ринку в Україні, а також залежність від вузькоспеціалізованого експорту, імпорту іноземного кредитного капіталу й енергоносіїв; надзвичайно велика кількість банківських установ (198), що свідчить про їх масову недостатню капіталізацію, неефективність (незначна економія витрат) та низький рівень менеджменту як наслідок жорсткої конкурентної боротьби за кошти клієнтів; низький рівень міжнародних валютних резервів і брак резервних фондів держави, а також відсутність прозорості системи інформування суспільства про стан та якість таких резервів і хаотичність та безсистемність курсоутворення, що сприяє наростанню невпевненості й негативних очікувань; залежність економічних процесів в Україні від так званих «політичних циклів», тобто від загальної політичної ситуації в країні; незначна частка малих і середніх підприємств (основних джерел наповнення бюджету та постачальників робочих місць у високорозвинених країнах) у структурі ВВП України та відсутність ефективних програм стимулювання малого й середнього бізнесу; проблеми в окремих вітчизняних банках (Укрпромбанк, Банк Надра, Трансбанк, Родовід Банк), біржова паніка та значна асиметрія інформації спричинили наростання негативних очікувань суб'єктів української економіки.

Таким чином, підґрунтям дестабілізації національної банківської системи в Україні стали: надмірна частка споживання та недостатні обсяги нагромадження, стрімке зростання попиту на споживчі кредитні ресурси, несприятливі умови для довгострокового інвестування. Внаслідок цього банки зіткнулися з різким зменшенням ліквідності і подорожчанням грошей, що призвело до неможливості здійснювати збалансовану кредитну політику. Разом із тим, нестача готівкових коштів сприяла встановленню банками завищених кредитних ставок, що позбавило економічної доцільності кредитування для позичальників, оскільки воно збільшує собівартість продукції за умов низького попиту. Таким чином, відсутність кредитування за доступними ставками призвела до зменшення обсягів виробництва (17 % у 2009 р.), скорочення зайнятості (збільшення рівня безробіття до рівня 11,3 %), зменшення надходжень до бюджету (дефіцит від 1,5 % у 2008 р. та до 4 % у 2009 р.), збільшення імпорту (за умов дефіциту платіжного балансу на рівні 7,2 % у 2008 р. та 0,4 % у 2009 р.) та як

результат – до скорочення ВВП на 15,0 % у 2009 р. [2, 3, 5].

Найгостріше наслідки світової фінансової кризи Україна відчула наприкінці 2008 р., коли негативний вплив на національну економіку проявився через розгортання системної банківської кризи з потрійним характером, зумовленої значним впливом валютної та боргової складових. Нестабільність вітчизняного фінансово-кредитного сектору в умовах сучасної світової фінансової кризи проявилась і в прогресуванні інфляції. А незбалансованість державного бюджету України, дефіцитність торговельного балансу, прийняття державою боргів підприємств і відсутність виваженої загальнодержавної стратегії зовнішньої позики вкрай загострили проблему зовнішньої заборгованості. Проведений аналіз дає можливість структурувати макроекономічні параметри стійкості вітчизняної банківської системи, що водночас дає змогу проаналізувати конкурентоспроможність вітчизняної банківської системи щодо її стійкості за попередні періоди та зробити певні прогнози на майбутнє (табл. 2).

Аналіз параметрів ідентифікації банківської кризи засвідчив, що гостра фаза кризи вітчизня-

ної банківської системи залишилася позаду. Зокрема, мезорівневі показники стійкості національної банківської системи мають кращі параметри фінансової безпеки, що свідчить про часткові тенденції стабілізації банківської системи України. Водночас найбільш негативного впливу на конкурентоспроможність вітчизняної банківської системи в найближчий час варто очікувати з боку макроекономічних параметрів її стійкості, а відтак – і конкурентоспроможності. Адже на тлі скорочення темпів приросту ВВП (з 13 % до 15 %), значному дефіциті державного бюджету (близько 6 %), екстремальному збільшенню зовнішньої заборгованості (до 100 %) не варто очікувати ані стабілізації макроекономічної ситуації, ані стійкого покращення мезорівневих параметрів конкурентоспроможності банківської системи.

Основними проблемами банківської системи України в найближчий рік будуть: збереження низького рівня довіри внутрішніх інвесторів до вітчизняної банківської системи; малі обсяги кредитування (і приватного, і корпоративного); обмеження можливостей рефінансування зовнішніх позик; посилення інфляційних очікувань; звуження ліквідності банківської системи та збе-

Таблиця 2. Параметри стійкості національної банківської системи України

Показник	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Макроекономічні параметри						
Дефіцит державного бюджету, % від ВВП	-1,8	-0,7	-1,1	-1,5	-4,0	-11,3
Валовий зовнішній борг, % від ВВП	48,1	48,1	53,5	59,6	60,8	89,1
Приріст споживчих цін (в середньому за рік, %)	13,5	9,1	12,8	25,2	17,8	13,5
M2 (млн грн)	н., д.	193 145	259 413	391 273	512 527	477550,2
Валютні резерви, % від ВВП	н., д.	н., д.	н., д.	13,56	16,12	21,99
Депозити/ВВП (%)	23,6	30,3	33,6	38,9	37,7	45,5
Мезорівневі показники (банківництво)						
Частка кредитів, за якими не виплачуються відсотки у структурі кредитного портфеля (%)	30,0	16,6	17,8	13,2	17,4	33,8
Частка державних активів у банківській системі (%)	7,7	9,3	8,8	8,0	11,4	17,2
Темпи приросту депозитів (%)	24,9	98,8	22,8	37,2	-12,7	-13,2
Частка приватного кредитування, % до ВВП	25,7	32,5	45,1	59,2	77,3	75,6
Параметри ідентифікації банківської кризи						
Запровадження процедури «замороження депозитів»	ні	ні	ні	ні	так	ні
Оголошення додаткових державних гарантій за депозитами	ні	ні	ні	ні	так	ні
Великомасштабні банківські інтервенції (націоналізація, закриття, злиття, продаж, рекапіталізація банків)	ні	ні	ні	ні	так	ні
Розширена підтримка ліквідності банківської системи	ні	ні	ні	ні	так	ні

Джерело: розраховано автором на основі [2, 3, 5].

реження ризиків відтоку ресурсної бази внаслідок посилення недовіри, адміністративних заходів НБУ та необхідності погашення зовнішньої заборгованості банківського сектору, що сприятиме подальшому скороченню активів, тоді як обсяги пасивів (зобов'язання перед вкладниками та кредиторами) не тільки не зменшаться, а й, за умови подальшої девальвації гривні, збільшуватимуться; варто також очікувати переважання короткострокових пасивів у структурі ресурсної бази, що, своєю чергою, теж посилює ризики ліквідності для банківської системи України.

Таким чином, проведений аналіз рівня конкурентоспроможності національної банківської системи України виявив основні фактори впливу як позитивного, так і негативного характеру (табл. 3).

Таблиця 3. Стрес-тестування рівня потенційної конкурентоспроможності національної банківської системи України

Можливості (strengths)	Загрози (weaknesses)
Розширена підтримка МФВ	Значна політична нестабільність
Швидке покращення параметрів платіжного балансу, скорочення імпорту	Найбільше падіння ВВП (15 % – 2009 р.) серед усіх економік ЦСЄ
Стабілізація обмінного курсу	Суттєва залежність від імпорту російського газу та значні потреби національної економіки в цьому ресурсі
Призупинення зростання темпів інфляції	Масштабне скорочення виробництва (понад 20 %)
Стабілізація політичної ситуації восени 2010 р.	Зниження світового попиту на вітчизняну експортну продукцію та відсутність цілісної антикризової стратегії уряду
Значний потенціал розвитку промисловості, зокрема щодо збільшення конкурентоспроможності вітчизняного експорту за умови знецінення національної валюти	Збільшення дефіциту платіжного балансу у міру відновлення національної економіки.
	Стрімке збільшення зовнішньої заборгованості (у два рази)
	Призупинення процесу конвергенції з ЄС

Аналіз функціонування вітчизняних банківських установ засвідчив слабкість банківської системи України і, відповідно, її неконкурентоспроможність, що пов'язане, передусім, з такими факторами: недостатній рівень капіталізації українських комерційних банків, відсутність у них ефективних механізмів та інструментів управління ризиками, планування і стратегії розвитку, недосконала структура ресурсної бази з переважанням дорогих залучених коштів, низька рентабельність активів, низький рівень фінан-

сового менеджменту та корпоративного управління, недостатня ефективність нагляду й прозорість діяльності фінансових установ. До того ж, спектр та обсяги кредитних послуг залишаються досить обмеженими, а потреби економіки в кредитній підтримці – незадоволеними. Таким чином, дослідження основних функціональних показників конкурентоспроможності виявило абсолютну неконкурентоспроможність банківської системи України. Такі результати дослідження прямо корелюють з рейтингами авторитетних міжнародних організацій, зокрема, за даними Всесвітнього економічного форуму у 2010 р., за рівнем розвитку фінансових ринків Україна посіла 119 позицію, а за стійкістю банківської системи опинилася аж на 138 позиції зі 139 досліджуваних країн. Разом із тим, глобальний індекс конкурентоспроможності засвідчив недостатню розвиненість ринку фінансово-кредитних послуг (108 позиція) та їх недоступність (122 позиція), а також складність доступу до кредитування (130 позиція рейтингу).

Підсумовуючи зазначене, можна стверджувати, що національна банківська система України є найбільш слабкою ланкою її економічної системи та потребує кардинального реформування (рис. 1).

Таким чином, враховуючи євроінтеграційні прагнення України та притаманні вітчизняній банківській системі проблеми, найбільш перспективним шляхом підвищення її конкурентоспроможності є, по-перше, приведення національного регуляторного середовища банківської діяльності у відповідність до європейських стандартів у цій сфері, усунення неекономічних перешкод ведення банківського бізнесу, радикальне (щонайменше, двократне) скорочення кількості банків та посилення вимог до їх капіталізації. Водночас узгодження макроекономічних, мезорівневих, правових та інституційних параметрів функціонування вітчизняної банківської системи з нормативами європейської фінансово-кредитної інтеграції надалі стимулюватиме створення сучасного конкурентного фінансового середовища, яке визначатиме конкурентний статус України в глобальному економічному просторі.

Водночас посилення конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи передбачає впровадження низки заходів не лише на макро-, а й на мікрорівні, зокрема це:

– розвиток структури банківського сектору щодо укрупнення банків та розширення мережі філій задля забезпечення населення різноманітними банківськими послугами і товарами;

– посилення продуктивності праці в банківській галузі: зокрема, через оптимізацію та мінімізацію структури витрат (зменшення операцій-

Рис. 1. Концептуальні засади формування конкурентної моделі банківської системи України

них і адміністративних видатків, а також розширення спектра електронних банківських технологій та сприяння розвитку фінансових, організаційних і технологічних інновацій);

– активізація діяльності «Бюро кредитних історій» задля розширення доступу до інформації про можливих проблемних позичальників-боржників;

– і щонайголовніше – впровадження системи моніторингу та раннього попередження фінансових дисбалансів у банківському секторі на основі визначених індикативних параметрів банківської кризи задля її попередження та мінімізації негативного впливу на національну економіку.

1. Барановський О. І. Розвиток банківської системи України / О. І. Барановський. – К. : Ін-т екон. та прогнозув., 2008. – 584 с.
2. Бюлетень Національного банку України. Щомісячне аналітично-статистичне видання Національного банку України. Видається із січня 1993 року. – № 2/2010 (203). – С. 198 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>. – Назва з екрана.
3. Бюлетень Національного банку України. – 2009. – № 6 (195) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>. – Назва з екрана.
4. Дзюблук О. Проблеми забезпечення ефективного функціонування банківської системи в перехідній економіці / О. Дзюблук // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 3. – С. 30–35.
5. Динаміка дотримання банками України економічних нормативів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua. – Назва з екрана.
6. Козюк В. В. Монетарні проблеми функціонування глобальної фінансової архітектури / В. В. Козюк. – Тернопіль : Астон, 2005. – 512 с.
7. Лук'яненко Д. Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: У 2 т. / Д. Г. Лук'яненка, А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк / – К. : КНЕУ, 2006. – Т. I. – 816 с.
8. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К. : Видавництво «Друк» – 2002. – 320 с.
9. Офіційний сайт Асоціації банків Центральної та Східної Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bacee.org. – Назва з екрана.
10. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aub.com.ua. – Назва з екрана.
11. Офіційний сайт Європейського Центрального банку (European Central Bank) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecb.int>. – Назва з екрана.
12. Підвисоцький Р. Валерій Геєць : «Каталізатором фінансової кризи в Україні була світова криза, але значна частина передумов має внутрішнє походження» / Р. Підвисоцький // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 2. – С. 16–18.

I. Zarytska

CONCEPTUAL BASES FOR FORMATION OF UKRAINIAN BANKING SYSTEM COMPETITIVE MODEL

The evolution of Ukrainian national banking system is investigated. Character of exogenous and endogenous factors influence on home banking system competitiveness is analysed. Basic pre-conditions of financial crisis in Ukraine are certain. Stress-testing of the banking system is conducted, problems and prospects of her functioning are certain. Conceptual principles for increase of Ukrainian banking system competitiveness are offered.

Keywords: national banking system, competitiveness of the banking system, bank crisis, competitive model of Ukrainian banking system.